

sopotja

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2021, številka 1, letnik 10
ISSN 1848-4360
Reka, marec 2021

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelji:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Rijeka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

slovenskidom@bazovica.hr

Veleposlaništvo RS v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanik: Vojislav Šuc

tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015

faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: <http://sloembassy.zagreb@gov.si>

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen

kontakt z dežurnim diplomatom:

tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split

Častni konzul Branko Roglič

tel./faks: +385 21 389 224

el. pošta:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih
društev na Hrvaškem 4

Iz društva 11

Literarni kotiček 15

Iz pouka DPS 16

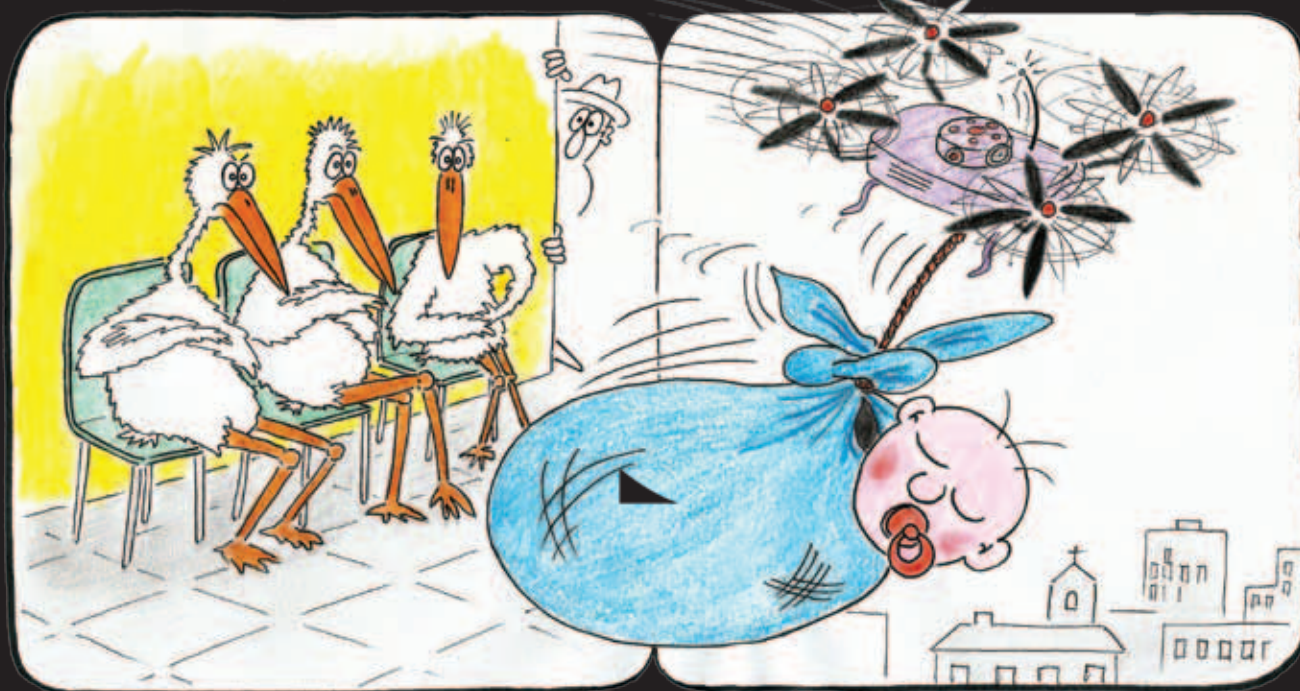
Si-T 20

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotiček 24

EGON: ŠTORKLJE NA ZAVODU ZA
ZAPOSLOVANJE

Mineva že leto dni, odkar v glavnem živimo v okoliščinah, pred lanskim marcem skoraj nepredstavljivih – predvsem zaradi različnih omejitev pri druženju, tudi z najbližjimi, prijatelji, pri pouku in na predavanjih, kulturnih prireditvah in srečanjih, potovanjih... Življenje v veliki meri poteka *na daljavo*, kulturni utrip je skoraj zamrl, tudi v društvih. Sopotja, zasnovana, da spremljajo dejavnost slovenskih društev in svetov v Primorsko-goranski županiji, v svoje deseto leto izhajanja tako vstopajo z zamudo in skromno kulturno bero tudi na odru KPD Bazovica. Medtem pa se je v Zvezi slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) precejšen delež dejavnosti, tudi zaradi njene usklajevalne vloge uspešno preselil na splet: seje redno potekajo, nadaljujejo se pobude za širitev slovenskega jezika v izobraževalne ustanove, navezujejo se stiki na področju gospodarske dejavnosti in s krovnimi organizacijami v sosednjih državah Slovenije, snuje se strategija, načrtujejo projekti, zaživele so novosti, kot je mesečni bilten, delo je predstavljeno v medijih. Vse to spremljamo v prvi rubriki, zaslugo za živahno delovanje pa ima vodstvo z neutrudno Barbaro Riman na čelu, ob vsestranski podpori podpredsednice Jasmine Dlačić, uspešne tudi v poklicni karieri in letošnje nagrajenke Fundacije Univerze na Reki. V KPD Bazovica izmed skupin lahko redno, seveda v virtualni obliki, deluje likovna, v živo pa občasno le planinska skupina (PS). Rubrika Iz društva tako omenja razstavo, postavljeno v društvu in na spletu, ter sodelovanje posameznih članov v kulturnem dogajanju na Reki in izlete planinske skupine. Spodbudna je vsebina rubrike Iz dopolnilnega pouka slovenščine (DPS), ki objavlja dela osnovnošolcev za prvi literarni natečaj ZSDH, Literarni kotiček pa vodja PS Darko Mohar namenja degeniji, čudoviti rastlini, ki ga je prevzela in raste samo na Hrvaškem. Rubrika Si-T omenja operativne programe za narodne manjšine Republike Hrvaške (RH) in razstavo slovenskih umetnikov ter vabi k ogledu zanimive spletne strani vsestranske ustvarjalke Silvane Lautar, tudi članice SKD Gorski kotar, In memoriam pa je posvečen preminulemu rojaku Ivanu Kosmosu. Dragica Jaksetič se v Pogledu z onkraj Snežnika obregne ob ukrepe v zvezi z epidemijo bolezni covid-19, z njo se v tem času tudi sama sooča in iskreno ji želimo čimprejšnje okrevanje. Rubrika Srečanja pa tokrat predstavlja lektorja za slovenski jezik dr. Klemna Laha, zaslužnega za dober odziv pri tem predmetu tudi med študenti na Reki.

Želimo vam prijetno branje in tudi, da v dneh, ko se pandemija še vedno nadaljuje, ohranite upanje na boljši jutri in čas, ko se boste znova lahko srečevali z ljudmi, ki jih imate radi.

Pazite nase in ostanite zdravi! | Uredništvo

Obvestilo

Popis prebivalstva 2021

RH bo po preložitvah predvidoma jeseni le izvedla popis prebivalstva, napovedan za april. Potekal bo večinoma z anketiranjem, delno tudi po elektronski poti prek storitve "e-građani".

Rojake v popisu pozivamo k narodnostni opredelitvi, da bi slovenska skupnost na Hrvaškem prenehala tako drastično upadati po številu, kot upada zadnja desetletja: leta 1991 je štela 22.376 prebivalcev, deset let pozneje 13.173 in po podatkih popisa iz leta 2011 samo še 10.517. Številčnost določene narodne manjšine je izjemno pomembna in pogosto glavna podlaga za zagotavljanje več manjšinskih pravic, uveljavitev in ohranitev že pridobljenih, ključna pa je tudi za razpis volitev za svete in predstavnike narodnih manjšin v županijah, mestih in občinah. Število pripadnikov, denimo slovenske narodne manjšine, ponuja tudi več razlogov za uresničitev različnih pobud na drugih področjih, kot so izobraževanje (učenje slovenščine v vrtcih, šolah in fakultetah), mediji (publikacije ali programi v slovenskem jeziku na HRT-ju) in gospodarstvo (čezmejne povezave), ne nazadnje pa jutri tudi morda več možnosti za poslanski sedež v saboru. | Marjana Mirković

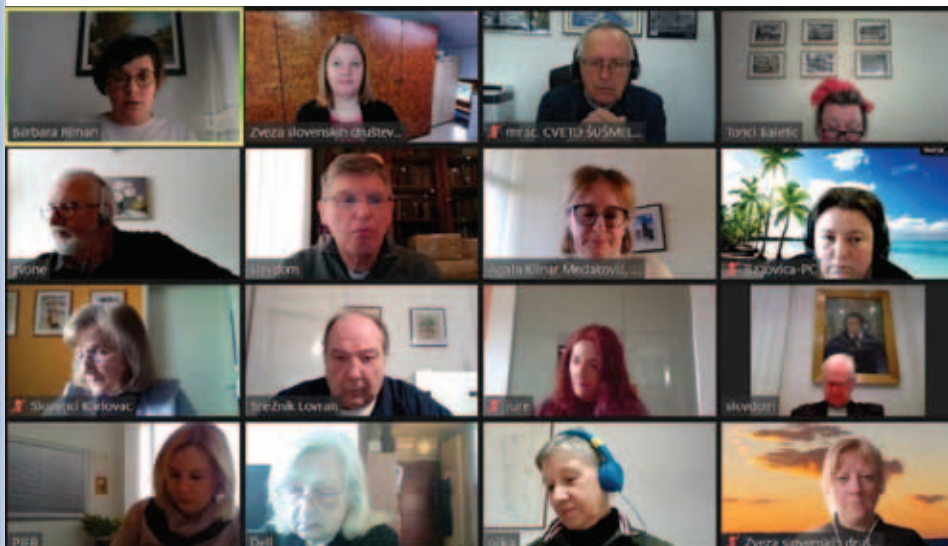

Tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenic za HRT spregovorila o pripravah na popis, foto: Marjana Mirković

14. december 2020, 16. februar in 9. marec 2021

Seje krovne organizacije

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) je bila dejavna tudi zadnje dni leta 2020 in je v novo leto vstopila s pripravo strategije ter vrsto načrtov in več srečanj že v prvih mesecih. Zaradi epidemioloških omejitev je večina sestankov, pogovorov in razprav potekala prek spleta, tudi z vodstvi slovenskih društev. Vir za objavo večine navedenega v nadaljevanju so zapisniki sej in poročilo o delovanju krovne organizacije do 15. marca letos, ki jih je pripravila tajnica Saša Kernjak Zubović.

Na decembrski spletni seji so sodelovali predstavniki večine društev: SKD Ajda iz Umaga, KPD Bazovica z Reke, Društvo Slovencev iz Labina, SKD Istra iz Pulja, SKD Lipa iz Dubrovnika, SKD Nagelj iz Varaždina, SKD Oljka iz Poreča, KPD Slovenski dom iz Karlovca, KPD Slovenski dom iz Zagreba, KPD Snežnik iz Lovrana, SKD Stanko Vraz iz Osijeka in SKD Triglav iz Splita. Sejo je vodila predsednica Barbara Riman in predstavila aktualno problematiko ter med drugim opozorila na težave pri uvedbi slovenščine v izobraževalne ustanove in v tej zvezi na pomanjkanje strokovnega kadra. Zaradi epidemioloških omejitev se postavlja vprašanje organizacije letne skupščine, a v takšni ali drugačni obliki bo ta potekala spomladi letos.

Februarske seje so se udeležila vodstva društev iz Dubrovnika, Karlovca, Labina, Lovrana, Osijeka, Poreča, Reke, Splita, Varaždina in Zagreba. Beseda je tekla o tekočih zadevah, izvedenih in načrtovanih projektih ter pripravah na obeležitev 30. obletnice

osamosvojitve Slovenije in ljudsko štetje na Hrvaškem. Barbara Riman je omenila uspešna projekta v letu 2020, in sicer literarni natečaj in abecedno pobarvanko, med načrtovanimi pa športni konec tedna za otroke in poletni tabor za dijake. Zaradi prejete skromne finančne podpore bo organizacija teh in nekaterih drugih projektov izvedena v precej skrčenem obsegu. V okviru priprav na letošnji popis prebivalstva je Barbara Riman povedala, da bo rojake nagovoril poseben, šaljivo obarvan letak s karikaturjo Bojana Grlice. Vodstva društev je znova povabila k posredovanju načrtovanih dogodkov v počastitev obletnice osamosvojitve Slovenije ter tudi k iskanju novih zamisli za delovanje in predlaganju različnih načrtov v prihodnje.

Na seji je še bilo rečeno, da sta bili lani na Hrvaškem ustanovljeni novi slovenski društvi, Prešeren v Lokvah in Kekec v Puntu, ki pa še nista zaprosili za vključitev v krovno organizacijo.

Seja v marcu pa je potekala v znamenju strategije, ki v prvotni obliki pri društvih ni bila v celoti sprejeta. Tokrat je Barbara Riman predstavila posodobljeno različico, upošteva nekatere pripombe društev. Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je slovenske organizacije v sosednjih državah namreč zaprosil za predlog strategije do 15. marca. Njegov okvir delovanja in prioritete za zdaj še niso znani.

Na seji je bilo med drugim povedano, da bo ZSDH znova organizirala literarni natečaj, v načrtu sta tudi izid izobraževalne vadnice v slovenščini za učence nižjih razredov osnovne šole in izpeljava že omenjenih projektov za otroke in mladostnike.

■ Povzeto po zapisniku Saše Kernjak Zubović

15. december, Kongresni center Brdo

Svet Vlade RS za zamejstvo

Na seji se je sešel Svet Vlade RS za Slovence v zamejstvu, posvetovalno telo, ki ga vodi predsednik Vlade RS Janez Janša. Podpredsednica je ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, dr. Helena Jaklitsch, njegovi člani pa so predstavniki slovenske narodne skupnosti iz Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške. Pozornost je bila večinoma namenjena prihodnosti slovenstva v zamejstvu, ohranjanju slovenskega jezika in identitete ter vlogi in odnosu RS pri tem. Kot je zapisano na spletni strani www.gov.si/novice/, so med drugim poudarili pomen čezmejnega sodelovanja kulturnih ustanov, vlogo mladih

in krepitev odnosov RS s sosednjimi državami ter napovedali pripravo nove strategije za prihodnjih deset let kot enega pomembnejših korakov za izboljšanje položaja v zamejskih skupnostih.

Člana iz Hrvaške, predsednica krovne organizacije Barbara Riman in član Sveta za narodne manjšine RH Darko Šonc, tudi predsednik KPD Slovenski dom iz Zagreba, se seje nista udeležila.

Na osrednjo temo srečanja se je z dopisom ob tej priložnosti ozrla Barbara Riman in opozorila predvsem na pomanjkanje strategije RS o odnosih do narodnih skupnosti v sosednjih državah. Ta bi morala opredeliti njihovo vlogo v skupnem političnem, kulturnem in gospodarskem delovanju, delovanju, ki pomeni tudi promocijo slovenskega jezika in RS nasploh, je zapisala. Strategijo, zasnovano kratkoročno in veljavno za vse vlade RS v prihodnje, naj bi po njenem mnenju pripravilo posebej za to oblikovano delovno telo.

Glede ohranjanja jezika in identitete je Barbara Riman opozorila, da je to težka naloga v razmerah, ko slovenska skupnost na Hrvaškem nima ne ustanov ne medijev in kadrov zanje, pa tudi ne dovolj svojih moči in ne zadostne podpore

države matične kulture, niti za to, da bi lahko uspešno uresničevala vsaj zagotovljene zakonske pravice. Kot je ob koncu poudarila, so le jasno opredeljena stališča RS do Slovencev na Hrvaškem "pot, po kateri bi veljalo iti skupaj, če želimo ne samo ohraniti slovenski jezik in kulturo, temveč ju tudi razvijati".

■ Marjana Mirković

S seje,
foto: www.uszs.gov.si

23. december

Slovenija in njene lepote, literarni natečaj

Prvi literarni natečaj, ki ga je oktobra lani razpisala krovna organizacija, je uspel in prinesel presenetljivo dobre rezultate. Pričakovati je, da se bo projekt, ki sta ga podprla hrvaško ministrstvo za znanost in izobraževanje ter KPD Bazovica, pozabiti pa ne gre tudi na vlogo mentorjev, nadaljeval in morda postal tradicija. Cilj je bil spodbuditi učence, ki obiskujejo pouk slovenščine v osnovnih in srednjih šolah ter društvih, k pisanju in predstavitvi svojega znanja jezika s krajšim izvirnim, še neobjavljenim besedilom ali pesmijo na temo Slovenija in njene lepote. Za ocenjevanje so bile predvidene tri kategorije, prvi dve za učence nižjih (1.–4.) in višjih razredov (5.–8.)

osnovne šole ter tretja za srednješolce, ki pa se na natečaj niso odzvali.

Do roka, 1. decembra, je prispelo skupno petnajst del, od tega šest iz prve in devet iz druge kategorije. O zmagovalcih je odločala komisija in v skupini od 1. do 4. razreda s prvim mestom nagradila prispevek *Slovenija* Julije Margeta, z drugim in tretjim pa prispevka z enakim naslovom, *Slovenija in njene lepote*, ki sta ju napisala Talin Cenov in Mauro Quadranti.

Predsednik komisije dr. Klemen Lah, lektor za slovenski jezik na filozofskih fakultetah reške in zadrške univerze, je ob tem zapisal: "Vsi sodelujoči so napisali zelo doživete prispevke o Sloveniji, predvsem o njenih naravnih lepotah in znamenitostih. Svoje razmišljanje je najlepše ubesedila Julija Margeta, ki je pokazala tako to, da premore bogato besedišče, kot tudi dober občutek za pripoved. Izbira med prispevki od 5. do 8. razreda je bila zahtevna, saj je prišlo kar nekaj izvrstno napisanih besedil. Med njim je izstopal Jure Margeta, ki je svoje besedilo *Slovenske lepote od 1 do 10* (1. mesto) oblikoval kot pesem v prozi, v njem pa duhovito predstavil slovenske znamenitosti. Zelo poetično in z izvrstnim občutkom za jezik je bilo oblikovano tudi besedilo Anje Mikulčić Ilić – njena pripoved o beli čaplji iz Sečoveljskih solin (2. mesto) navdušuje z izbranim besediščem in lepo oblikovanimi povedmi. Roko Kranjac je izbral izvirno temo, in sicer *Nogometni klub Maribor* (3. mesto). Predstavil ga je tako skozi zgodovinsko kot osebno optiko.

Komisija se zahvaljuje za izvirne in dobro napisane prispevke ter upa, da so dober prvi korak k tradicionalnemu natečaju, ki bi vsako leto spodbudil k pisanju slovenske besede med mladimi na Hrvaškem."

Krovna organizacija se je s knjižnim darilom zahvalila vsem sodelujočim, njim pa veljajo tudi naše iskrene čestitke in zahvala za objavo prispevkov v rubriki Iz dopolnilnega pouka slovenščine. ■ Marjana Mirković

Jure, Julija in Blaž Margeta, družinski arhiv

24. december

Praznična čestitka

Vodstvo krovne organizacije je ob koncu leta povabilo društva k pripravi skupne spletne čestitke. Odzvala se je večina društev in poslala posnetke z najboljšimi željami za božične in novoletne praznike ter srečo v letu 2021. Nekateri so čestitko izrekli v društvih, drugi v domačem okolju, vsi pa z upanjem, da bo to leto med drugim prineslo letno srečanje vseh društev. Zbrani posnetki so na ogled na Facebook strani krovne organizacije, čestitke pa so izrekli vodilni člani društev Damijan Malnar iz SKD Gorski kotar, Silva Šutar Vujičić iz Društva Slovencev Labin, Vasja Simonič iz SKD Snežnik Lovran, Zvonimir Stipetić iz KPD Bazovica na Reki, Polonca Margeta iz SKD Stanko Vraz iz Osijeka, Danica Avbelj iz SKD Istra iz Pulja, Cvetko Šušmelj iz SKD Triglav iz Splita in Martina Lesjak iz SKD Nagelj iz Varaždina. S pesmijo z vso svojo družino je v posebej vedrem razpoloženju čestitko društev sklenila Tanja Baletić Cizej iz SKD Lipa Dubrovnik, ob koncu pa je vsem čestitala še predsednica krovne organizacije Barbara Riman.

■ Marjana Mirković

20. januar

Manjšinsko društvo pisateljev

Nove pobude za manjšine, foto: Darko Šonc

Manjšinsko društvo pisateljev (MDP) je bilo ustanovljeno na začetku leta za delovanje na področju kulture in umetnosti, in sicer z željo povezati književne in družbene pobude manjšin na Hrvaškem ter tako ustvariti podlago za enakopravno vključevanje manjšin v družbeno in kulturno življenje. Pri tem k sodelovanju vabi krovne organizacije narodnih skupnosti, tako tudi ZSDH. Kot so zapisali v sporočilu, si posebej želijo vzpostaviti institucionalni okvir za vključevanje mladih in manj znanih avtorjev iz vseh vrst manjšin, narodnih, verskih in različnih drugih. Kar zadeva narodne manjšine, med drugim

menijo, da dejavnost njihovih organizacij v založništvu ne zadostuje, prav tako tudi ne sredstva, ki jih v ta namen namenja Svet za narodne manjšine RH.

MDP vodi predsednik Bosiljko Domazet, javnosti pa se je predstavilo 9. marca letos v dvorani društva KPD Slovenski dom v Zagrebu. Dogodka se je med drugimi udeležila poslanka albanske in (formalno) bošnjaške, črnogorske, makedonske in slovenske narodne manjšine Ermina Lekaj Prljaskaj in ustanovitev novega društva pozdravila kot odposlanica predsednika parlamenta RH Gordana Jandrokovića. Program je s svojo poezijo obogatil pesnik Enes Kišević, med obiskovalci pa so bili tudi predstavniki več različnih manjšinskih organizacij.

Stik: manjinskodrustvopisaca@gmail.com, spletna stran: <https://mdp.hr>.

■ Marjana Mirković

22. januar

Srečanje predstavnikov krovnih organizacij slovenskih manjšin

Vodstva vseh osmih krovnih organizacij rojakov v sosednjih državah Slovenije so se srečala na spletni seji. Udeležili so se je Ksenija Dobrila in Martin Lissiach iz Slovenske kulturno gospodarske zveze (SKGZ), Walter Bandelj in Ivo Corva iz Sveta slovenskih organizacij iz Italije, Manuel Jug iz Zveze slovenskih organizacij na Koroškem (ZSO), Bernard Sadovnik iz Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS), Nanti Olip in Marko Oraže iz Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), Susanne Weitlaner iz Kulturnega društva Člen 7 za avstrijsko Štajersko iz Avstrije, Andrea Kovač iz Zveze Slovencev na Madžarskem in Barbara Riman s Hrvaške.

Izrazili so zadovoljstvo nad odzivom, sestajali pa se bodo tudi v prihodnje, a neformalno. Ocenjujejo, da bi veljalo med drugim oblikovati skupni načrt in določiti seznam prednostnih področij ter s svojimi stališči seznaniti RS, da bi jih lahko upoštevala in skupaj z njimi sooblikovala politiko, ki zadeva vse slovenske

narodne skupnosti v sosednjih državah, tudi pri aktualni pripravi strategije do leta 2030. ■ Povzeto po zapisniku SKGZ 7

Ksenija Dobrila in Walter Bandelj, foto: www.skgz.org

8. februar, 11. februar

Pobude za ohranitev in učenje slovenščine

Barbara Riman nadaljuje vsestranska prizadevanja za ohranitev in učenje slovenščine. Na slovenski kulturni praznik je uvedbo pouka slovenščine po modelu C na spletnem srečanju predlagala tudi ravnateljici Prve hrvaške gimnazije na Sušaku Đuditi Franko. Z velikim zadovoljstvom je prisluhnila pobudi, in kot kaže gre za obetajoč korak v smeri, da bi slovenščina morda naposled le bila uvrščena tudi na urnik ene izmed reških srednjih šol, potem ko je bila prva takšna pobuda na pristojno županijsko ustanovo vložena že pred desetimi leti.

Đudita Franko je v kratkem roku poskrbela za anketo med dijaki in v dopisu z dne 9. marca sporočila razveseljiv rezultat, da je zanimanje za učenje slovenščine izrazilo kar 34 dijakov od 1. do 3. letnika. Postopek za uresničitev pobude se tako nadaljuje, glede na rečeno je pričakovati, da se bo pouk začel jeseni.

Prva hrvaška gimnazija na Sušaku, foto: Marjana Mirković

Na tej gimnaziji po modelu C že poteka poučevanje enega izmed jezikov narodnih manjšin, to je pouk makedonskega jezika in kulture. Na ravni srednje šole na Hrvaškem je slovenščina po modelu C še na urniku Druge gimnazije v Varaždinu in Šoli uporabnih umetnosti in oblikovanja v Pulju, poučuje pa se tudi na Gimnaziji Josipa Slavenskog v Čakovcu.

11. februarja se je Barbara Riman na spletnem srečanju sešla s sekretarjem na Uradu za razvoj izobraževanja na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport RS, Romanom Grudnom. Preverjala sta možnosti za širitev uvedbe dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture, ki v organizaciji pristojnega slovenskega ministrstva in v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo poteka v več društvih na Hrvaškem, zaživel pa naj bi tudi v SKD Lipa v Zadru.

▮ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

17. in 25. februar

Mreža Alpe Jadran, M. A. J.

ZSDH nadaljuje dejavnosti v okviru projekta M. A. J. Prek spleta sta potekala sestanka, na katerih so udeleženci predstavili svoje letošnje načrte. Za leto 2021 so tako načrtovani dva webinarja in trije dogodki v živo, eden od njih tudi jeseni na Reki, seveda v primeru, če bodo to omogočale epidemiološke razmere.

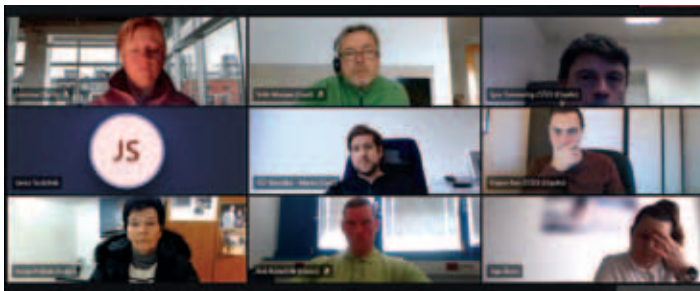

18. februar

Slovenska bakla na Hrvaškem

Prek spleta je potekal tudi sestanek s predstavniki Olimpijskega komiteja Slovenije (OKS), ki so dali pobudo, da bi se v projekt Slovenska bakla vključila tudi ZSDH.

V času med aprilom in julijem, ko bo Slovenska bakla pred odhodom slovenske reprezentance na Poletne olimpijske igre (POI) Tokio 2020 začela pot v vse slovenske občine, naj bi obiskala tudi rojake v sosednjih državah. Namen projekta je promocija športa, pa tudi širjenje olimpijskih vrednot in simbolov ter izražanje podpore slovenskim olimpijcem na POI Tokio 2020, ki bodo potekale od 23. juli

ja do 8. avgusta letos. Olimpijska bakla z motivom češnjevca cveta je iz recikliranega pozlačenega aluminija z rožnatim odsevom. Belo-rožnati češnjev cvet, *sakura*, ima na Japonskem poseben pomen, minljivosti, a tudi upanja in prenove. In v znamenju prenove so tudi POI Tokio 2020, je zapisano na spletni strani OKS-ja (www.olympic.si).

▮ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

19. februar, Fundacija Univerze na Reki

Znanstvenica za 2019, nagrada dr. Jasmini Dlačić

Upravni odbor Fundacije Univerze na Reki (UR) je na podlagi natečaja za dodelitev nagrade za koledarsko leto 2019, evalvacije in ocene strokovne komisije ter meril na 91. seji sprejel sklep o dodelitvi nagrad za tri področja, in sicer biomedicino in naravoslovje, biotehnologijo ter družbene in humanistične vede. V tej kategoriji je nagrado kot znanstvenica za 2019 prejela podpredsednica ZSDH dr. Jasmina Dlačić, izredna profesorica na Ekonomski fakulteti, kjer je leta 2001 diplomirala, leta 2012 pa na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani (UL) pridobila doktorski naziv.

Kot je med drugim navedeno v obrazložitvi nagrade, ima nagrajenka objavljenih enajst znanstvenih del v revijah mednarodno priznanih znanstvenih podatkovnih baz, deluje pa na mednarodni ravni – s kolegi v sosednjih in evropskih državah ter tudi v ZDA in Avstraliji. Na fakulteti vodi več kolegijev na prvi in drugi študijski stopnji ter specialističnem podiplomskem in doktorskem študiju, predava pa tudi na Akademiji za uporabne umetnosti UR in sodeluje pri predmetu Consumer Behaviour na magistrskem študijskem programu v angleščini International Full Time Master Programme in Business – IMB (Business and Organization) na Ekonomski fakulteti UL.

Njeno raziskovalno področje je vedenje porabnikov v različnih povezavah in razmerah, pri čemer se je na del te teme v okviru več kot leto dni trajajočih epidemioloških omejitev ozrla tudi v svoji

Dr. Jasmina Dlačić, osebni arhiv

kolumni z naslovom *Spremenjene navade potrošnikov – priložnost za spremembo* v reškem dnevniku Novi list 11. marca letos.

To je druga nagrada Fundacije UR, dr. Jasmina Dlačić je namreč prvo prejela decembra 2015 kot najboljša asistentka na področju družbenih in humanističnih ved v predhodnem študijskem letu.

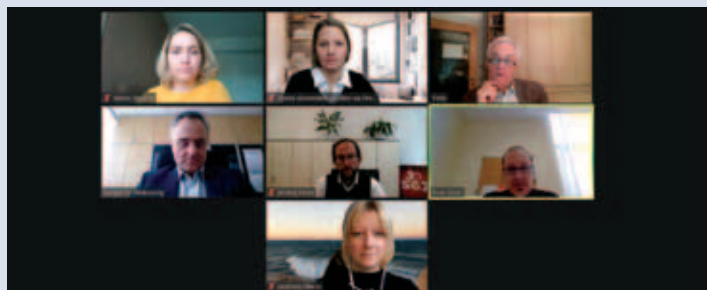
Nagrajenki tudi uredništvo izreka iskrene čestitke z željo po nadaljevanju uspešne kariere! ■ Marjana Mirković

26. februar, 8. marec

Povezovanje na področju gospodarstva

26. februarja je potekal spletni sestanek, ki se ga je poleg vodstva ZSDH udeležil tajnik Hrvaške obrtne zbornice Istrske županije Eros Sorić. ZSDH je po letu 2018, ko je prenehala delovati pisarna EU korak, razširila dejavnost tudi na področje gospodarstva. Med pobudami so tudi vzpostavitev stikov in povezovanje z obrtniki slovenskih korenin na Hrvaškem ter pomoč pri njihovi promociji.

8. marca je ZSDH v povezovalni vlogi sodelovala na novem srečanju v tem okviru. Udeležili so se ga tudi predstavniki Slovenske gospodarske zveze (SGZ) iz Celovca Benjamin Wakounig, Felix Wieser, Andreas Hren in Vesna Hodnik Nikolič in s sogovorniki, omenjeno obrtno zbornico iz Istre, spregovorili o morebitnem sodelovanju. Kot so poudarili, je povezovanje v regiji ključnega pomena za gospodarski razvoj podjetij na območju Alpe-Jadran. ■ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

26. februar

Mesečni bilten

ZSDH je ob podpori Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu predstavila novo različico mesečnega napovednika v elektronski obliki, in sicer z dodano vsebino, ki bi spremljala nekatere aktualne novice iz Slovenije in povzetek dogodkov, organiziranih v preteklem mesecu v slovenskih kulturnih društvih na Hrvaškem. V pripravo biltena se je vključila tudi mlada članica SKD Lipa iz Zadra, Anamarija Gorenc.

Novost so z zadovoljstvom in pohvalami sprejele številne slovenske organizacije na Hrvaškem. Pričakovati je, da se bodo dejavno vključile tudi v pripravo, na ogled pa je na spletni in Facebook strani ZSDH. ■ Povzeto po zapisu Saše Kernjak Zubović

Predlog strategije za Slovence na Hrvaškem za obdobje 2021–2030

Tudi ZSDH se je odzvala na prošnjo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je pozval krovne organizacije v sosednjih državah k predlogom za oblikovanje strategije za prihodnje desetletje.

Predlog strategije za Slovence na Hrvaškem za obdobje 2021–2030 je bil sprejet v soglasju z vodstvi slovenskih društev in v luči vloge in podpore RS. Vsebina strategije je strnjena v sedem poglavij, okvirno pa gre za: kulturno delovanje društev (ustrezni pogoji, od finančne podpore predvsem za programe mladih do zagotovitve prostorov); ohranjanje jezika (spodbujanje uvajanja slovenščine na vse izobraževalne ravni, od predšolske do visokošolske, organizacija različnih drugih oblik učenja ter finančna in kadrovska podpora v tej zvezi) ter izobraževanje mladih in štipendiranje (večje število štipendij za študij na slovenskih univerzah); medijsko področje (vzpostavitev središča in kadrov za pripravo mesečne ali tedenske publikacije ter tudi televizijskega in radijskega programa, zagotovitev spremljanja programov RTV Slovenija); kadrovska podpora (tudi zagotovitev možnosti za zaposlitev diplomantov s področij, posebej pomembnih

ZVEZA SLOVENSkih DRUŠTEV NA HRVAŠKEM
SAVEZ SLOVENSkih DRUŠTAVA U HRVATSKOJ

za slovensko skupnost na Hrvaškem); področje gospodarstva (priprava baze podjetnikov, njihova vključitev v pripravo strategije za gospodarsko sodelovanje RS s Slovenci v sosednjih državah in povezovanje na tem območju, oblikovanje skupine za gospodarsko delovanje v okviru ZSDH); politično delovanje (promocija dejavnosti ZSDH med rojaki in spodbujanje k delovanju, več posluha RS pri reševanju prošelj za pridobitev državljanstva); raziskovalna dejavnost (ob podpori RS bi veljalo kot temelj opraviti raziskavo, ki bi na celotnem ozemlju analizirala položaj pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem).

▮ Povzeto po predlogu strategije ZSDH

Abecedna pobarvanka

ZSDH je ob podpori ministrstva za znanost in izobraževanje RH in Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke izdala Abecedno pobarvanko kot pomoč najmlajšim pri učenju slovenščine. Izšla je v nakladi petsto izvodov, namenjena pa je učencem prvega in drugega razreda osnovne šole ter društvom, v katerih dopolnilni pouk ali prireditve obiskujejo njihovi vrstniki. Sodeč po prvih odzivih, je novost sprejeta z navdušenjem in pohvalami, kar ne preseneča, saj gre za prvi takšen podvig, upajmo le, da bodo temu podobni sledili tudi v prihodnje.

Vsi zainteresirani, ki se za pobarvanko niso pravočasno prijaviili, lahko v uradnih urah preverijo v tajništvu KPD Bazovica, ali je na voljo še kakšen izvod. Pobarvanka je brezplačna.

Slovenščina 3 na filozofski fakulteti reške univerze

Filozofska fakulteta na Reki, foto: Marjana Mirković

Zanimanje za učenje slovenščine na reški univerzi se nadaljuje in iz leta v leto krepi. Kot je 1. marca sporočil lektor za slovenski jezik na filozofski fakulteti dr. Klemen Lah, sicer že vrsto let v tej vlogi tudi na zadrski univerzi, se je v spomladanskem semestru na slovenski jezik 3, novi predmet, vpisalo dvajset študentov, na slovenski jezik 1 pa trideset.

Lektorat na Reki deluje tretje študijsko leto. Po dolgoletnih željah slovenskih organizacij se je za to pridobitev močno zavzela takratna veleposlanica RS v RH dr. Smiljana Knez, njeno pobudo pa je podprla tudi rektorica reške univerze dr. Snježana Prijic Samaržija, po materi tudi naše gore list.

Delo lektorata poteka na oddelku za kroatistiko, reški študenti pa se slovenščino učijo v okviru izbirnih predmetov. Pričakovati je, da se bodo danes/jutri zaradi zanimanja razvili tudi študijski programi za slovensko književnost in kulturo.

■ Marjana Mirković

Poletna šola Bovec 2021

Filozofska fakulteta na Reki je na podlagi sporazuma s partnerskimi ustanovami 15. marca razpisala natečaj za Poletno šolo Bovec 2021. Gre za mednarodno šolo tujih jezikov, ki ima večletno tradicijo. Potekala bo od 18. julija do 1. avgusta, letošnja tema pa bo **Deljeni spomin – kulture spominjanja**. Poleg spoznavanja kulture in zgodovine regije je prvenstveni cilj šole učenje enega izmed jezikov na tem območju. Celoten program je prilagojen in izveden v jeziku, ki si ga študent izbere – nemškem, slovenskem, hrvaškem, italijanskem ali furlanskem. Rok za prijavo je 10. maj.

Več: www.aau.at/en/international/study-abroad/summer-schools/sommerkolleg-bovec/

■ Marjana Mirković

Dolina Soče polna naravnih in zgodovinskih znamenitosti, na sliki vojaško pokopališče, foto: www.soca-valley.com

22. december 2020–22. januar 2021, Galerija Juraj Klović, Reka

Letna razstava članov HDLU

Hrvaško društvo likovnih umetnikov (HDLU) na Reki ob koncu leta tradicionalno pripravi razstavo, na kateri predstavi aktualno ustvarjanje članstva. Zaradi epidemioloških ukrepov je 74. razstava potekala brez slovesnega odprtja in običajnega priljubljenega druženja kot siceršnjega uvoda v praznične decembrske dni.

Selekcijo in postavitev razstave so pripravili člani Umetniškega sveta reške podružnice HDLU-ja: Zdravko Milić, Dražen Filipović Pegla in Borislav Božić. "Na ogled so bila dela osemindesetih umetnikov različnih konceptov, izražanja in tudi generacij, ki so uspeli predstaviti svoj pogled na duh časa in kraja", je med drugim zapisala Jasna Rodin v katalogu, ki je spremljal razstavo in objavil vsa sodelujoča dela, na ogled pa je na spletni strani HDLU-ja, in sicer na naslovu <http://hdlu-rijeka.hr>.

Tudi tokrat sta na letni razstavi sodelovala člana KPD Bazovica, reška umetniška fotografar Karlo Dragan Došen in Istog Duško Žorž. Karlo Dragan Došen je na ogled postavil foto print z naslovom *Painnt*, ustvarjen leta 2020, Istog Duško Žorž pa fotografijo, imenovano *Inčuni*, z istega leta. | Marjana Mirković

Istog Duško Žorž, *Inčuni*,
foto: <http://hdlu-rijeka.hr>

Karlo Dragan Došen, *Painnt*,
foto: <http://hdlu-rijeka.hr>

8. februar, Facebook stran KPD Bazovica

Slovenski kulturni praznik 2021

Letos prvič v štiriinšestdesetletni zgodovini delovanja KPD Bazovica ni slovesno obeležilo kulturnega praznika, ni bilo programa, nastopov, gostov, druženja...

Da bi 8. februar vsaj malo počastili in oživili spomin na nastope ob tej priložnosti, pa se je potrudil eden izmed osrednjih članov vodstva KPD Bazovica, Milan Grlica. Pripravil je zanimiv izbor posnetkov, ki ponazarjajo delo društva nekoliko drugače – z utrinki s prireditve iz prejšnjih let. Na začetku je letošnjo virtualno čestitko izrekel koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz in se na kratko ozrl na februarске proslave, ki so jih v preteklih skoraj treh desetletjih redno bogatili nastopi kulturnikov z Bistriškega. Izrazil je upanje, da se bo to dobro sodelovanje nadaljevalo tudi v prihodnje, zatem pa povabil k ogledu zanimivih nastopov. Najprej z gosti z lanske prireditve, ljudskimi godci

Vitomir Vitaz spomnil na praznik, arhiv KPD Bazovica.

Kerglci izpod Ahca iz tamkajšnjega kulturnega društva, in pesmijo *Moja mat kuha kafe*. Sledil je splet gorenjskih plesov v izvedbi folklorne skupine KPD Bazovica, ki jo vodi Nataša Grlica, zatem pa nastop MePZ s Prešernovo pesmijo *Pod oknom* pod vodstvom Zorana Badjuka. Ob prazniku je čestital še predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in poudaril pomen kulture za delovanje in ohranitev društva ter svoje besede ob koncu strnil v eno samo željo: "Da se čim prej spet srečamo!"

Ogled na naslovu: https://www.youtube.com/watch?v=m8YaHm_CiY4 | Marjana Mirković

8. marec–8. april, Slovenski dom KPD Bazovica

Panjske končnice

Razstava na ogled ob strogih ukrepih, foto: Marjana Mirković

Likovna skupina KPD Bazovica je tudi za razstavo ob 8. marcu, dnevu žena, mednarodnem prazniku žensk, izbrala temo iz slovenske ljudske dediščine, tokrat panjske končnice. Panjske končnice, poslikane deščice, ki zapirajo čebelje panje, so ljudska umetnost, delo slikarjev samoukov, in so v slovenskih krajih navzoče od sredine osemnajstega stoletja. Poslikave so imele sprva nabožno vsebino, pozneje posvetno, danes pa je znanih več sto različnih motivov.

Motivi panjskih končnic so navdihnili tudi vodjo likovne skupine Tihano Karlovič in članice, ki so pod njenim mentorstvom, še vedno v virtualnem okolju, začele ustvarjati v tehniki lesorez. Vsaka izmed njih je na razstavi, zaradi epidemioloških omejitev odprti brez običajnega programa in občinstva, postavila na ogled po dve grafiki. Te pa so bile končane pod novim vodstvom, Nives Žarković, diplomantke reške Akademije uporabnih umetnosti, ki trenutno nadomešča Tihano Karlovič na porodniškem dopustu.

Svoja dela so razstavile Slavica Afrič, Renata Jerkov, Zdenka Kallan Verbanac, Mirjana Katalinič, Suzana Lunder, Gorana Mehičič Pecirep, Ksenija Mrkela, Štefi Sila – Zih in Lidija Tuškan Mohar. Razstava je na ogled na Facebook strani KPD Bazovica.

Marjana Mirković

23.–26. februar

Delavnice za otroke – odpovedano

Na žalost je bil tudi ta načrtovani dogodek za najmlajše zaradi epidemioloških ukrepov odpovedan in preložen na april, maj ... Ob tej priložnosti zato objavljamo zapis babice Glorie Segnan kot eno izmed lepih povratnih informacij o doživljanju počitniških dni njenih vnukinj v Slovenskem domu. Gloria Segnan je sicer dejavna članica skupine za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila v društvu. Zahvaljujemo se ji za odziv v upanju, da bosta lahko Aria in Enea kmalu znova obiskali Slovenski dom in se vključili v katero izmed načrtovanih delavnic.

Počitnice v Slovenskem domu KPD Bazovica na Reki

Moji vnukinji, Aria in Enea, mi velikokrat omenjata počitnice, ki sta jih preživeli v Slovenskem domu KPD Bazovica. Tri leta zaporedoma sta se z veseljem udeleževali Poletja v Bazovici, petdnevni delavnici za otroke. Ravno zato sem kot nona začutila potrebo, da pohvalim učiteljice Andreo Šlosar, Sandro Grudenič in Evo Ciglar, ki so se zelo potrudile pri delu z našimi najmlajšimi. Vnukinji se radi spominjata, kako so ju učiteljice spodbujale k petju, telovadbi, risanju in igranju. Pa tudi ročnih del ni manjkalo. Vsak dan sta se naučili nekaj novih slovenskih besed in utrjevali že naučene. Izdelovali sta tudi plakate na temo morskih živali, športa in prometa. Enea kar ne more pozabiti pletenja pajkove mreže prijateljstva, pa izdelave svojega planeta v vesolju. Arii pa je bila najbolj všeč glasbena delavnica, ko je bilo treba prepoznati izvor zvoka, na koncu pa z vodenimi barvicami risati po taktu glasbe.

Jeseni 2020 se je kljub koroni začela nova dejavnost za najmlajše, Jesen v Bazovici, in moji punčki sta se navdušeno vključili v dvodnevno druženje, ki sta ga uspešno pripravili učiteljici Darja Čubrčić in Andrea Šlosar. Seveda ne gre pozabiti, da je tu društvo vselej pripravljeno skočiti na pomoč. Ob upoštevanju vseh epidemioloških ukrepov je skupinica z mojima vnukinjama izdelovala božične in novoletne voščilnice, se igrala različne igre, gledala risanke ter spoznavala dinosavre – izkopalvala kosti, sestavljala okostja in iz gline izdelala obesek z njegovim odtisom.

Tudi hrana je bila vnukinjama po volji, ker sta imeli možnost izbire. Enei so bile všeč testenine, Aria pa se ni mogla upreti ocvrtemu mesu in krompirčku.

Čprav se korona ne da, se Aria in Enea že vnaprej veselita druženju z vrstniki in priljubljenimi učiteljicami, da skupaj zaigrajo in zapojejo kakšno novo pesem. Kdo ve, kaj lepega ju še čaka na novem srečanju... | Gloria Segnan

Aria in Enea, foto: Gloria Segnan

| 2021, Tradicija, ki pomeni nov začetek

Epidemija bolezni covid-19 že eno leto onemogoča načrtovano delo planinske skupine KPD Bazovica. Koliko lepih izletov, predvidenih v letu 2020, je odpovedanih ali preloženih na boljše čase, koliko predavanj in razstav ni bilo organiziranih. Odpovedani so bili tudi torkovi sestanki, ki jih še vedno ni. Tudi leto 2021 se ni začelo dosti bolje – odpovedani so "Mlado leto na Vojake", "Istra 2021", tečaj zimske hoje, "Maškaradna Učka" in veliko število načrtovanih lepih izletov, snežnih ali suhih. A prva dva letna izleta sta le bila, vsaj simbolično, izpeljana. Na Vojaku sta bila 1. januarja Ago in Silvina, v neznani Istri pa 8. januarja Lidija in Darko.

Člani so se, eni več, drugi manj, posamično le potepali po bližnjih hribih, ob morju, obiskovali arheološka najdbišča, a to ni bilo to. Manjkalo je druženje, tisto skupno življenje, ki od vsakega izleta naredi doživetje. Manjkali so prijatelji iz drugih društev, iz Slovenije ali Italije. In vprašanje je, kako bo vnaprej, po vsej Evropi se namreč začenja tretji val epide-

mije, virus se spreminja in prilagaja, postaja agresivnejši. Kot da bi se odločil uničiti človeštvo, čeprav s tem uničuje samega sebe.

Lepši dnevi in pomladansko vzdušje so le opogumili planince, da se podružijo na terenu, upoštevajoč vse epidemiološke ukrepe. | Darko Mohar

Neznana Istra, foto: Darko Mohar

| 28. februar, Sopalj

Za začetek izlet v hribovje crikveniško-vinodolske riviere, ne preveč zahtevno in z zelo lepimi razgledi proti morju na eni strani ter proti Vinodolski dolini in nekoliko višjim hribom Kapele na drugi. Ta kraj je s sedmimi, več deset kilometrov dolgimi potmi zelo atraktiven za planince. Za cilj prvega izleta sta izbrana Sopalj in Kavranova stena nad Tribljem oziroma Crikvenico. Sončno vreme je privabilo na začetek poti v Dramalj kar osemnajst članov, ki so lahko več ur uživali v razgledih in ugodnem sončnem vremenu. Na Stezi žajblja in krasa sta jih presenetili skupini zagrebških planincev, ki so se pripeljali s tremi avtobusi. Stezo od Jadranska do Crikvenice so se odločili prehoditi člani PD Runolist, v nasprotni smeri pa petdeset članov PD Zagreb – Matica. Srečanja so bila vesela, a za več druženja ni bilo pravega veselja. Gneča in bližnji stiki še niso dobrodošli.

| Darko Mohar

Še en lep izlet, foto: Darko Mohar

7. marec, Ženske v hribe, na Pečnik na Učki

Pravi začetek letošnjega planinskega programa naj bi pomenil tradicionalni pohod v počastitev 8. marca, Ženske v hribe, za katerega je bil letos izbran vzpon na zelo lep razglednik, Pečnik na Učki. Dvaindvajset udeleženk in še nekaj moških je pomagalo pri vzponu in pripravi krajšega druženja po izletu. Družili so se na odprtem parkirišču pred tunelom Učka in nič jih niso motili avtomobili, ki so hiteli iz Istre v Kvarner ali obratno. Vodja se je na koncu z vrtnicami zahvalil vsaki udeleženci za delo in pomoč v preteklem letu ter jim čestital za dan žena. Druženje so popestrile slaščice, pripravljene doma, nekatere celo izpod moških rok.

Vrtnice za zahvalo,
foto: Darko Mohar

Prva izleta sta tako začela tudi projekt *20 vrhov za 20 let*, s katerim naj bi prihodnje leto proslavili dvajsetletnico delovanja planinske skupine. Lično oblikovan kartonček, v katerega je treba zbrati dvajset pečatov z dvajsetih vrhov, od katerih je pet obveznih, ostalih petnajst pa prepuščenih lastni izbiri, je pripravil Milivoj Filipović ob fotografski pomoči Darka Moharja, za grafično obdelavo je poskrbela vodja likovne skupine Tihana Karlovič, za jezikovni pregled pa tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenić. Natisnili in podelili smo dvesto izvodov, večinoma po vsej Hrvaški, nekaj pa jih je vendarle prispelo tudi do prijateljskih društev v Sloveniji in Italiji. Na Hrvaškem je zanimanje za podobne transverzale presenetljivo veliko, a odločitev je bila, da se kartončki podelijo članom, prijateljskim društvom in njihovim prijateljem. Člani PS KPD Bazovica upajo, da bo naslednje leto le mogoče dostojno proslaviti dvajset let delovanja, in seveda, da jih epidemiološki ukrepi ne bodo ponovno ustavili pri skupnem delu na prostem.

Darko Mohar

20. marec, Kljub epidemiji s PD Opatija do Obzove na Krku

Čeprav planinci iz dneva v dan ne vedo, ali bodo lahko izpeljali naslednji izlet, jim skrajšane programe le uspe izpeljati. Tako tudi izlet na Obzovo, tokrat skupaj s člani PD Opatija, in sicer kot nadaljevanje tradicionalnega sodelovanja. Kljub napovedani močni burji se je izleta udeležilo šestindvajset planincev, ki so se podružili, seveda na predpisani razdalji, in se zadovoljni vrnili domov.

Obiskali so delček prelepega hribovja nad Baščansko dolino, vrhov, ki so s svojo enostavnostjo in prelepimi oblikami zaželeni cilj vsakega planinca. Tokrat so krenili s Treskavca, 373 metrov visokega prehoda med Baščansko dolino in ostalim delom otoka, ter se napotili pod Veli vrh. Na vzhodni strani vrha se nahajata kraški dolinici Poljine in Vela lokva, ki s svojima mlakama in vodo v surovem krasu navdušita vsakega obiskovalca. Po krajšem postanku so nadaljevali čez drn in strn proti koti 514, najlepši razgledni točki na celem otoku. Pod nogami leži celotna Baščanska dolina, ki se za Baško nadaljuje v morje. Daleč na koncu razgled zapira mogočni Velebit.

Čez drn in strn po
Krku, foto: Darko
Mohar

Sledil je še vzpon na najvišji vrh otoka, Obzovo, obvezno točko transverzale 20 vrhov za 20 let, s katero PS KPD Bazovica slavi dvajseto obletnico delovanja. Zaradi močne burje je bilo zadrževanje na vrhu kratko, sledil je spust skozi tretjo dolino, Plakaro, v Drago Baščansko. Za Plakaro so značilni potočki, ki se tod cedijo skozi vse leto, in tudi kamniti stebriči in spodmoli v bližnjih skalah. Vredno obiska za vsakega, ki pri hoji rad opazuje in vidi številne čudeže narave.

Vsekakor se bo sodelovanje med društvi nadaljevalo, saj je še toliko lepega za obiskati v naši bližnji okolici. Vsi skupaj komaj čakajo, da se spet odprejo meje, saj je tudi na slovenski strani marsikaj lepega za videti. Darko Mohar

I Obisk pri dragi prijateljici

Prvič je spoznal degenijo marca leta 2012, ko se je majhna skupina bazo-viških planincev odločila prehoditi Stezo degenije nad Sibinjem pri Novem Vinodolskem. Enega od hrvaških simbolov, endemično rastlino, za katero je bilo še nekaj let nazaj znano, da raste samo na Velebitu, so senjski planinci odkrili tudi v gorah Kapele, tokrat veliko nižje, na višinah 400–500 metrov nad morjem.

ko kot proti vsemu majhnemu, nežnemu, drugačnemu, proti vsemu, kar ne prinaša kakršnekoli koristi, ga je zelo motila. Degenija si zagotovo ni zaslužila, da se jo pohodi, tepta, da se nanjo ne ozre. Takrat se je odločil, da nikoli več k njej ne pride s skupino. Samo sam ali z nekaj prijatelji, somišljeniki.

Tako je tudi bilo. V tem pandemijskem času se nobeden od prijateljev ni odločil, da gre z njim na ponovni obisk k dragi prijateljici. Temu spoznanju je prilagodil svojo turo. Ne bo obhodil cele Steze degenije, povzpel se bo samo do njenega območja in čim več časa preživel z njo. Bil je krasen dan, na morju brezve-

Spomladi po planinskih kraških travnikih in pašnikih raste veliko rumenega cvetja, a rumena barva je bil edini podatek, ki ga je imel o tej rastlini. Tako da ga je takrat bilo celo strah, da jo bo spregledal v tej rumenini, ki jih je obkrožala. Ni bilo razloga za paniko. Že prvi pogled na majhno, srebrnosivo rastlinico z nežnimi rumenimi cvetovi, skrito med kamni v zelo zakraselem območju, izpostavljenem močnim burjam in vročini sonca, je določil njun odnos. Ljubezen na prvi pogled. Tako majhna in nežnega videza v tako surovih pogojih. Občutil je, da nanj prehaja njena življenjska energija, da je ona ta, ki mu bo navdih pri premagovanju težkih življenjskih okoliščin, ki lahko pridejo v prihodnosti.

Po dveh letih jo je ponovno obiskal. Tokrat s skupino petdesetih planincev, katerih edini cilj večine je bil nabrati čim več žajblja ali beluševih vršičkov, tako značilnih za zgodnji pomladanski čas. Brezobzirnost do tega krhkega bitja, ena-

trje, tako da so se oblaki in visoke stene vzhodnega dela otoka Krka ogledovali v modrini morja. Sončen, ne prevroč dan. Počasi se je vzpenjal iz kampa Kozica po robu Tomišine drage in užival v pogledu na njene strme skalnate robove in melišča med skalami. Malo nad začetkom poti je zagledal dve srni, skriti v nizkem mediteranskem gozdu. Tiho je poskusil fotografirati eno, ki ga je dlje časa gledala, ker pa je izostritev aparata usmeril na veje, je srna ostala na fotografiji le kot temna lisa, kot kakšen duh. Ob vrnitvi je na terasah v dolinici, terasah, ki pričajo o trdem delu nekdanjega prebivalstva teh krajev, zagledal še sveže sledi divjih prašičev, sledi, ki jih pri vzponu ni bilo. Nenadoma je pri izhodu steze na rob Tomišine drage zagledal drago prijateljico. Privabila ga je s svojimi malimi rumenimi cvetovi, ga pozdravila z nasmehom. Ni je bilo toliko kot v prejšnjih letih, ni vedel, zakaj. V preteklih letih so bile cele preproge njenih rumenih cvetov, sedaj le tu in tam kakšen cvetek. Vseeno se je usedel zraven, obležal na soncu. Z morja je pripihal dih južnega vetra, mu zbistril misli. Občutil je vesoljno ravnotežje, lepoto, našel svoj mir. Dolgo sta sedela skupaj, brez nepotrebnih besed.

Za konec je naredil nekaj posnetkov, pozirala mu je brez zadržka. Sledila sta zahvala in vprašanje: "A mi še kdaj uspe priti v njeno kraljestvo? A me bo pričakala kot vsa ta leta?"

I Darko Mohar

Degenija, foto: Darko Mohar

Objavljamo vse prispevke, prejete na razpis literarnega natečaja, in se najlepše zahvaljujemo vsem sodelujočim in mentoricam (Darji Čubrić, Vidi Srdoč in Andrei Šlosar ter Polonci Margeta) v upanju, da se bo naše sodelovanje nadaljevalo tudi v prihodnje!

Prispevki iz kategorije 1.–4. razred

Slovenija (1. nagrada)

V Sloveniji je veliko znamenitosti. Bila sem v Postojnski jami, Mariboru, Ljubljani, na Pohorju, v Peklu pri Borovnici. V Postojnski jami so stalaktiti viseli s stropa, stalagmiti pa so bili na tleh. Tam je bila človeška ribica, ki nima rada svetlobe. V Mariboru sem bila na operi v gledališču. Bila sem tudi na sladoledu pri Ilichu. V Ljubljani sem bila na Zmajskem mostu. Na Pohorju sem nabirala kostanje. V Peklu pri Borovnici sem se sprehajala. Bila sem tudi na Soči in na Nadiži. Tam sem se kopala. Slovenija je zelo lepa.

Julija Margeta, 3. r., OŠ Vladimir Nazor, Čepin (mentorica Polona Margeta)

Slovenija in njene lepote (2. nagrada)

Jaz imam rada Slovenijo, še posebej človeško ribico in Postojnsko jamo. Obožujem močerila, stalaktite in stalagmite. Imam rada Slovenijo, ker je moja učiteljica Andrea iz Slovenije.

Talin Cenov, 3. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Slovenija in njene lepote (3. nagrada)

Slovenija je lepa. Ima različne živali, kot je človeška ribica. Obožujem Postojnsko jamo, zato ker ima stalaktite in stalagmite. V Sloveniji pečejo dobro potico. Slovenija ima polno zelenja.

Mauro Quadranti, 3. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Slovenija

Slovenija je lepa. V Sloveniji so stalaktiti in stalagmiti. Rada te imam, Slovenija.

Dora Prpić, 3. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Slovenija je lepa

Slovenija, lepa si, zelo si lepa. Ko imamo šolo, gremo gledat človeško ribico. Slovenija ima močerila. Rad imam živali in ljudi. Moooja Slovenija!

Lucas Savarin, 3. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Slovenija

Slovenija je prelepa. V jami so stalaktiti in stalagmiti. Ima tudi živali in ljudi. Nima smeti, in to mi je všeč. Moja Slovenija!

Nika Turina, 3. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Sečoveljske soline, foto:
www.soline.si

Slovenske lepote od 1 do 10 (1. nagrada)

Na prvemu mestu je ljubljanski zmaj, ki ima tako velika krila, da te ponese v raj.
Živi na mostu v Ljubljani s svojimi brati zmaji.

Na drugemu mestu je Pekel pri Borovnici,
treba je biti majčkeno nor,
da si upaš tja gor.

Na tretjemu mestu je Cerknica,
v kateri je zraven jezera stara, stara cerkvica.

Na četrtem mestu je Postojnska jama, kjer živi človeška ribica
s svojimi prijatelji stalagmiti in stalaktiti.

Na petem mestu je dom Zlatoroga visoko na Triglavu,
če bi želel tja, bi moral skozi velika Vrata.

Na šestemu mestu je vila, ki na Pohorju živi,
če nabirate kostanje, jo lahko vidite tudi vi.

Na sedmemu mestu je Ptujski grad,
v katerem so živeli vitezi in princeze.

Na osmem mestu je dom Petra Klepca, imenuje se Osilnica.

Nadaljevanje prepuščam vam,
naj vas domišljija popelje daleč stran.
Slovenija je polna čarovnij, čudovitih stvari,
zato predlagam, da jo obiščeš tudi ti.

Jure Margeta, 5. r., OŠ Vladimir Nazor, Čepin (mentorica Polona Margeta)

Zgodba bele čaplje iz Sečoveljskih solin (2. nagrada)

Še eno lepo jutro! Počutim se zelo dobro v tem kraju. Krajinski park Sečoveljske soline mi kar ustreza. Zelo se zabavam, ko gledam ljudi, ki tu delajo. Na glavi imajo smešne klobuke iz slame, na nogah pa lesene čevlje, ki jih imenujejo taperini. S posebnimi lesenimi lopatami pridno grabijo sol na kupčke.

Verjetno se tudi oni zabavajo, ko gledajo mene. Pogosto opazim, kako z zanimanjem gledajo vame, medtem ko ponosno stojim na kakšni porušeni hišici, v katerih so v preteklosti živeli solinarji. Zakaj pa me ne bi gledali in občudovali? Srečna sem, ker imam perje snežnobebe barve, ki ga občasno nežno pobožam s svojim dolgim rumenim kljunom. Moj elegantni dolgi vrat v obliki črke S se še bolj zvije, ko se premeščam z ene noge na drugo.

Oh, kako mi je všeč ta pogled na soline iz zraka! Solinska polja ločujejo potke in kanale z morsko vodo, ki se svetlika. Ne morem verjeti, da je kdo sploh kdaj živel v teh kamnitih hišah. Pridni solinarji nalagajo sol z lopato v vagončke, ki jih peljejo na drugi konec solin.

Kaj pa se tam dogaja? Jata galebov na potki sestankuje in izgleda kot glasni poslovni ljudje, ki so oblečeni v bele srajce. Na drugi strani v morju vidim nekaj velikega – hrbta ogromnih živali. Dva velika kita počasi plavata, občasno se potopita, pa se vrneta na površje. Kako sta lepa! Glej, kako brizgata vodo visoko v zrak! Kaj pa delata tukaj? Gotovo sta priplavala za kakšno veliko ladjo. Kmalu ju bodo radovedneži začeli hodit gledat. K sreči so kiti, tako kot me, čaplje, zaščitene živali in se jih ne sme vznemirjati in loviti. Upam, da bosta hitro našla pot na odprto morje. Prijatelja, želim vama srečno in varno pot!

Zdaj pa nazaj v soline, za danes je bilo dovolj doživetij.

Anja Mikuličić Ilić, 5. r., OŠ Galileo Galilei, DPS SKD Ajda, Umag (mentorica Vida Srdoč)

Nogometni klub Maribor (3. nagrada)

NK Maribor ali preprosto Maribor je profesionalen slovenski nogometni klub iz Maribora. Ustanovljen je bil 12. 12. 1960. Zanimivo mi je, da je on eden od dveh klubov, ki ni nikoli izpadel iz SNL vse od njene ustanovitve. Všeč mi je njihova strast do nogometa.

Zanimivo mi je bilo to, da so prvo tekmo odigrali že 19. 6. 1919 s Hertom. Leta 1962 so zgradili nov stadion, imenovan Ljuski vrt. Ime stadiona mi je všeč. Matjaž Kek, ki je bil trener Reke, je igral v Mariboru leta 1979. Osvojil je tri naslove državnega prvaka. Največji obisk je stadion doživel 8. 7. 1973 na kvalifikacijski tekmi za 1. jugoslovansko ligo. Nisem mogel verjeti, ko sem prebral, da se je na stadionu tedaj zbralo 20 000 gledalcev. Skozi celotno zgodovino kluba je bila njihova barva vijolična. Njihov grb je eden od najprepoznavnejših športnih simbolov v Sloveniji. Všeč mi je to, da navijači nikoli ne obupajo nad svojim klubom, tudi če izgubijo tekmo, in ker so zvesti klubu.

Roko Kranjac, 7. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Postojnska jama

Več kot 200 let je že Postojnska jama dostopna turistom in je imela 39 milijonov obiskovalcev. Je dom človeški ribici in mnogim drugim jamskim živalim. Jamski sistem je dolg fascinantnih 24 kilometrov, kar ne bi bilo lahko za hoditi, zato imajo vlak, ki prevažajo obiskovalce skozi jamo.

Jama ima velike stalaktite in stalagmite, ki rastejo več kot 100 let. Nekateri so tako veliki, da ostanemo brez besed. Najlepši od teh stalagmitov se imenuje Briljant, ki je verjetno dobil ime po tem, da je njegova velikost briljantna.

Človeška ribica živi v jami in je čudovita žival. Lahko preživi mesece brez hrane in sončne svetlobe.

Blizu jame stoji velik jamski grad, star 800 let, ki ga žal še nisem obiskal. V njem so živeli vitezi v srednjem veku.

Postojnska jama je čudovita in vredna ogleda!

Roko Begonja, 8. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Človeška ribica

Človeška ribica je največja jamska žival, saj v dolžino meri od 25 do 30 centimetrov, in je edini povsem na podzemlje vezani vretenčar v Evropi. Popolnoma je prilagojena življenju v temi. Hrani se z rakci, črvi, polži in drugimi vodnimi nevretenčarji. Živi do 100 let, brez hrane pa je lahko tudi več let. Ko sem prvič slišal, kako izgleda človeška ribica, sem pomislil da gre za kuščarja. Ko sem jo videl, sem ugotovil, da nimajo oči. Nisem vedel, zakaj, pravzaprav pa je to logično, ker živijo v jamah in zato nimajo dovolj svetlobe, da bi razvili oči. Mislil sem, da taka bitja ne živijo dolgo. Ko nam je vodnica povedala, da živijo približno 100 let, sem bil presenečen. Presenetilo me je tudi, kob sem slišal, da imajo pljuča in škrge.

Toni Cecić Karuzić, 8. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Vida Srdoč, foto: Marjana Mirković

Darja Čubrić, foto: Marjana Mirković

Bartol Reljac: Neandertalčeva piščal

Zelo mi je zanimivo, da so neandertalci naredili prvi glasbeni inštrument. Narejen je iz stegenice mladega jamskega medveda. Ko sem videl piščal v Narodnem muzeju, je bila tako majhna. Zanimivo mi je bilo slišati, da je piščal stara več kot 60 000 let. Ona je tudi dokaz, da neandertalci niso bili primitivni in neumni.

Bartol Reljac, 8. r., OŠ Pečine, Reka (mentorica Andrea Šlosar)

Lepote Slovenije

Jaz sem bila v Sloveniji že velikokrat. Moja družina živi tam, zato jaz tja odhajam za vikend ali praznike. Obiskala sem največjo Areno v Slovniiji, Areno Stožice – tam je za noč čarovnic igral moj oče. Ko sem bila majhna, sem s svojo babico obiskala slap Savico in mi je bil zelo všeč. Vsako leto med zimskimi počitnicami gremo smučat na razna smučišča, najljubše smučišče v Sloveniji pa so mi Kope. Tja gremo vsako leto. Najboljši del v tednu mi je, ko gremo v "šoping". Naša navada je, da v trgovino gremo v Slovenijo, in ker je tam veliko trgovin, si kupim ogromno oblačil. Ljubljane ne obiskujem pogosto, tja grem samo, ko pri babici nimam ničesar za delati. Tja grem z mojo sestrično v kino, ponavadi gremo tudi gledat lučke za božič. Slovenija mi je zelo lepa država in všeč mi je, da imam povezave z njo.

Una Bošnjak, 7. r., OŠ Marije in Line, Umag (mentorica Darja Čubrić)

Lepote Slovenije

Mama in njena prijateljica sta nas presenetili z izletom v Koper. Najprej smo videli osvetljen napis "Čudolandia". Zraven so bile velike osvetljene skulpture, okrašena drevesa in ulice. Tam je bil živalski vrt z zarečimi motivi, kot so snežak, kočija, medved, leteča preproga in drugi. Nad drsališčem sem bil najbolj navdušen, ker zelo rad drsam, potem pa smo kupili ocvrkte in se odpravili na sprehod po mestu. Ulice so krasili sijoče zvezdnato nebo in žareče krogle. Prišli smo do velikega, trga, kjer so bili kočija, veliko božično drevo, drugo drsališče ... Na trgu je potekal koncert godbe. Po sprehodu po ulicah smo prišli do koprškega pristanišča in se vrnili.

Noel Orešković, 8. r., OŠ Marije in Line, Umag (mentorica Darja Čubrić)

Lepote Slovenije

Slovenija je hribovita dežela, ima zelo lepo in bogato naravo. Glavno mesto je Ljubljana, ki sem jo obiskala večkrat. Tja sem šla na razna tekmovanja, k zdravniku in za advent. Rada imam sneg in smučanje. Smučala sem na raznih hribih, kot so Kranjska Gora, Pohorje in Krvavec. Vedno sem želela poskusiti smučarske skoke, ker obožujem adrenalin. Z druge strani ima Slovenija turizem tudi na morju. Koper, Ljubljana in Maribor so najbolj obiskana turistična mesta. Moja prababica živi v Mariboru in dvakrat na leto grem k njej. Rodila sem se v Izoli. Moja družina rada gre v "shopping" v Slovenijo, ampak jaz ne morem iti. Nekatere druge znamenitosti Slovenije so še Blejsko jezero, Postojnska jama, Nacionalni park Triglav, Bohinjsko jezero ... V prihodnosti bi morda želela na študij kineziologije na Fakulteti za šport v Ljubljano. Ampak zaenkrat ne vem, kam me bo življenje pripeljalo.

Aurora Brozić, 8. r., OŠ Marije in Line, Umag (mentorica Darja Čubrić)

Polona Margeta, foto: Marjana Mirković

Andrea Šlosar, foto: Marjana Mirković

Sprejeti Operativni programi za narodne manjšine 2021–2024

Vlada RH je ob koncu leta sprejela Operativne programe za narodne manjšine za obdobje 2021–2024. Dokument poleg splošnega dela, ki zadeva vse manjšine, navedene v preambuli Ustave RH in večinoma ponavlja preteklo vsebino, sestavljajo še posebni operativni programi za določene manjšine glede na njihove značilnosti in potrebe. Tokrat so ti sprejeti skoraj za vse manjšine (srbsko, italijansko, češko, slovaško, madžarsko, albansko, bošnjaško, črnogorsko, makedonsko, romsko, avstrijsko, nemško, poljsko, rusinsko, rusko, turško, ukrajinsko, judovsko), tudi za slovensko.

V splošnem delu je posebna pozornost namenjena uporabi jezika in pisave ter izobraževanju manjšin. Kot je med drugim navedeno, bo pristojno ministrstvo tudi v prihodnje razvijalo sodelovanje s predstavniki manjšin na tem področju in jim zagotavljalo vlogo pri pripravi kurikulov in drugih dokumentov za vse izobraževalne modele (A, B in C). Omogočilo bo tudi sodelovanje stroke v komisijah za učbenike in učno gradivo, Agencija za vzgojo in izobraževanje pa bo učiteljskemu kadru med drugim omogočila organizirano strokovno podporo pri poučevanju manjšinskih jezikov. Med naštetim so tudi spremljanje uresničevanja pravice do prednosti pri zaposlovanju v državnih službah in na ravni enot lokalne in regionalne samouprave, ki še vedno za več kot polovico zaostaja za zakonskimi zagotovili.

Med posebnimi operativnimi programi velja omeniti, da sta med drugim napovedani sklenitev bilateralnih sporazumov z Republiko Albanijo in Republiko Kosovo ter proučitev možnosti za to tudi z Bosno in Hercegovino.

Kar zadeva slovensko narodno manjšino, je v okviru poglavja, ki zadeva zagotovitev prostorov za delovanje ali izgradnjo novih objektov, omenjen le odkup ali podaritev prostorov društvu KPD Slovenski dom v Zagrebu, v katerih deluje že desetletja.

Najstarejše slovensko društvo naj bi tako do drugega četrtletja prihodnje leto rešilo dolgoletni problem, kar je vsekakor razveseljiva novica. Resnici na ljubo pa drobtinica v primerjavi z manjšinami, ki dobivajo vzpostavitev in gradnjo novih ustanov, središč, vrtcev...

Več na spletni strani Urada za človekove pravice in pravice narodnih manjšin RH: <https://pravamanjina.gov.hr>

▮ Marjana Mirković

5. februar

Silvana Lautar, spletna stran vestranske ustvarjalke

Dejavna članica SKD Gorski kotar Silvana Lautar, uspešna organizatorica različnih likovnih in drugih srečanj v okviru društva in tudi sodelovanja z Etnološko zbirko rodbine Čop Palčava šiša, nam je poslala vabilo za ogled njene spletne strani, kar je bila, kot je zapisala, njena dolgoletna želja.

Lepo oblikovana spletna stran je v treh jezikih, poleg slovenščine in hrvaščine še v angleščini. Na ogled je resnično pestra in bogata zbirka del neutrudne in vsestransko ustvarjalne avtorice. Plodovita ljubiteljska slikarka se namreč izraža tudi v keramiki in kulinariki z domišljjsko okrašenim pecivom in medenimi hiškami, izdeluje nakit, venčke in različne adventne okraske, kvačkane mojstrovine, copatke, pripravlja kreme in zelišča, v središču pa so seveda njena slikarska dela.

Silvana Lautar, foto: <https://silvana-lautar.com/>

Silvana Lautar se s slikarstvom ukvarja že dvajset let in se preizkuša v različnih tehnikah, pri čemer navdih črpa iz tesne povezanosti z naravo. Za seboj ima že sedemnajst samostojnih in osemdeset skupinskih razstav ter udeležbo na devetih likovnih kolonijah na Hrvaškem in v Sloveniji.

Vabljeni k ogledu na naslovu: <https://silvana-lautar.com>

▮ Marjana Mirković

18. marec–1. april, Galerija Juraj Klović, Reka

Dialog na kvadrat: Z rekonstrukcijo spominov, likovna razstava

SI-T

V okviru večletnega sodelovanja z umetniki iz Slovenije sta v reški galeriji Juraj Klović, ki deluje v okviru Hrvaškega društva likovnih umetnikov (HDLU), gostovala slikar Klavdij Tutta ter fotograf in grafik Brut Carniollus. Na razstavo iz cikla z naslovom *Dialog na kvadrat* sta ju povabila člana HDLU-ja, kipar Đanino Božić ter grafik in oblikovalec Branko Lenić. Kot je slednji med drugim povedal za portal www.mojarijeka.hr, gre za likovni dialog z umetniki iz drugih okolij, ki je tokrat nenamerno ustvaril zanimivo in nepričakovano skupno sinergijo del, dobro medsebojno sodelovanje pa bodo nadaljevali tudi v prihodnje. Razstavo spremlja lepo oblikovan katalog (Branko Lenić), v predgovoru katerega je Ervin Dubrović med drugim zapisal, da je *vsem avtorjem skupno sestavljanje lastnega sveta iz posebnih elementov, delov ali – drobcev. Zanje svet vsekakor ni edinstven in enkratni, ravno nasprotno, vselej na novo se rojeva in – preraja!*

Uradnega odprtja zaradi epidemioloških omejitev ni bilo, dogodek pa je z izvedbo svoje avtorske glasbe, ki jo je skladal po navdihu likovnih del s te razstave, obogatil glasbenik Cyborgix 4E75 v sodelovanju z Jasmino Jazzy. | Marjana Mirković

Zanimiva razstava, foto: Marjana Mirković

IN MEMORIAM

Ivan Kosmos (1943–2021)

ZSDH je sporočila žalostno novico, da je 31. januarja 2021 preminil član Nadzornega odbora (NO) krovne organizacije Ivan Kosmos, eden izmed ustanoviteljev SKD Triglav iz Splita. Spominu nanj so se poklonili na februarski seji NO.

Ivan Kosmos je bil izjemno dejaven ter s svojim optimizmom in toplino tudi zelo priljubljen član slovenske skupnosti v Splitu. Sodeloval je v svetih slovenske narodne manjšine Mesta Split in Splitsko-dalmatinske županije ter izvršnem odboru društva, bil dolgoletni pevec v MePZ, med rojaki po vsej Hrvaški pa znan predvsem kot dober organizator kulturnih programov, vodja slikarske skupine SKD Triglav ter udeleženec številnih likovnih kolonij, odprt in širokih obzorij pa je rad sodeloval tudi z drugimi manjšinskimi organizacijami. Z razstavami in različnimi dogodki je dejavnost likovne skupine predstavil v večini slovenskih društev na Hrvaškem in ta srečanja so se pogosto nadaljevala v prijateljska in nepozabna druženja.

Na mestnem pokopališču Lovrinac so se 3. februarja od njega poslovili tudi člani SKD Triglav s slovensko pesmijo, v slovo pa so mu v glasilu Planika in na spletni strani društva zapisali:

Dragi Ivan!

Tako nenadoma in tako tiho si zdrsel onkraj.

V naša srca in spomine si zapisal toliko lepega,

v naše poglede toliko čarobnega, svetlega.

Naj bo miren tvoj prelet in hvala ti za vse!

Ivan Kosmos, foto: <https://triglav-split.hr>

Vsak dan nekaj novega, pa vsak dan enakega, brez logike in smisla

Ne vem, kako je na vaši strani državne meje. Nočem niti vedeti. Mi je povsem dovolj ena sama majhna Slovenija. Samo bežno, iz druge roke, sem slišala, da komunikacija med vašima predsednikoma ni ravno na visoki ravni. Kar imejte ju, meni so povsem dovolj naši. In da, pri nas ni čisto nič na nobeni ravni več.

V Sloveniji so težki časi. Vojni časi. Bijemo vojno z virusom. Ta se nikakor noče obnašati tako, kot bi hotel vrhovni štab. (Sloveniji vladata dva obramboslovca in en gradbeni inženir, je nekdo duhovito opomnil.) Kdor ni z nami, je naš sovražnik. Linija poveljevanja hoče biti vojaška, prav zaradi tega pa se sukajo, ki ni vojaško, para na vseh koncih.

Tudi meni se je pred epidemijo, našo prvo epidemijo v življenju, zdelo, da so eksperti za ukrepanje v času epidemije epidemiologi, verodostojni zdravniki, znanstveniki, specialisti za komuniciranje v takšnih razmerah, ne pa poveljniki štabov, pa četudi so se res kalili v vojni. Virus ni vojna, je le stanje v družbi, ki ga lahko obvladamo le ljudje sami s svojim ravnanjem, ki temelji na zaupanju v to, da tisti, ki nas vodijo, ravnajo preudarno in modro in da ima vse (samo)omejevanje smisel.

Da se nam dogaja kaj takega, žal nismo verjeli niti lanskega marca, ko se je vse skupaj šele začelo. Škandali z nabavo zaščitnih mask so kmalu pokazali, da naša oblast enostavno ni zmogla niti v tej humanitarni krizi ravnati brez prstov v marmeladi. Kljub temu smo uspeli zavezati virus, a samo zaradi tega, ker nas je bilo enostavno strah, da bi se ponovili strahotni prizori iz Lombardije in Vuhana (ti so zelo kmalu izginili s spleta), in smo si sami začeli šivati maske. Ljudje v domovih za starejše, ki jih niso hoteli zdraviti v bolnišnicah, pa so kar umirali. Do danes, po vseh mesecih, ko smo zaprti v lastne domove, po vseh potrebnih in nepotrebnih ukrepih, je bilanca več kot 4000 mrtvih ljudi. Za eno celo Ilirsko Bistrico! Le kakšni so bili ti ukrepi?!

Ljudje niso neumni, vidijo, slišijo in težko še čemurkoli verjamejo, razen številkam. 31. marca je bilo 1335 na novo okuženih. Cepiva je premalo, cepili so večino starejših od 80 let, pa seveda tudi mnoge politike, funkcionarje, na primer mlad in manj mlad kader z

neke fakultete, ki že mesece predava od doma. In seveda cepili so se tudi nekateri znani in manj znani ali premožni državljani v stiku ob pravem trenutku s pravimi ljudmi na pravih cepilnih mestih.

Za te, cepljene, je minister odprl tudi mejo na Hrvaško, ostali, če še niso preboleli virusa, pa naj bodo lepo doma! Če tisti, ki nimajo pravice prečkati meje, vseeno pridejo na mejo, morajo plačati 400 evrov kazni in nato lahko grejo naprej v vaše kraje. Tako je na televiziji povedal minister. Njegov policist je naslednji dan to zanikal. Blagohotni minister je v času zaprtih šol in vrtcev državljanom omogočil "šoping" pred božičem, vsem vernikom na božični dan in seveda na velikonočno nedeljo prečkanje regionalnih meja. Druženje družin namreč ni problem. (Lahko le verjamem.) Čeprav so rekli, da se bodo šole, potem ko so bile skoraj štiri mesece zaprte, ob morebitnem ponovnem zapiranju zapirale zadnje, bodo okrog velike noči spet zaprte – ne pa na primer nekatere storitve in proizvodnja. Kot da v šolah in vrtcih ne bi mogli poskrbeti za varnost tako, kot o zagotovljeni varnosti poročajo iz produkcijskih hal, v katerih ustvarjanje dodane vrednosti nemoteno teče dalje. Kapital ne more mirovati niti šest delovnih dni in njegovemu ministru seveda ni mar, kdo bo varoval otroke mezdnih delavcev med delovnikom. Ukrepi so brez logike in smisla, eno samo sprenevedanje.

Skoraj vsak dan doživimo kaj novega, čeprav vedno enakega. Težko verjamemo, da se nam lahko zgodi še kaj res drugačnega. Pa smo doživeli še sago v Evropskem parlamentu. Po vseh napadih na novinarje in novinarke, žaljivkah in kuhanih žabah itd. je parlamentarna skupina za spremljanje demokracije, vladavine prava in temeljnih svoboščin vzela pod drobnogled Slovenijo. Pred kamero spletne aplikacije je povabila našega predsednika vlade in ministra za kulturo. Prizor je bil grotesken, potrebovala sem nekaj sekund, da sem dojela. Predsednik si je za ozadje namontiral lepljenko s slikami svojih, kakor jih razume, sovražnikov, prizore različnih protestov v Sloveniji, na eni od precej starih slik pa sta bila (med sovražniki) tudi Milan Kučan in Janez Stanovnik. (No, Janez Stanovnik, ta sovražnik, je na žalost že nekaj let mrtev.) Ko našemu premierju poslanka ni hotela ugoditi in takoj prikazati videa, ki ga je pripravil premier, ampak je od njega najprej želela pogovor in pojasnila, video pa bi si ogledali na koncu razprave, se je premier enostavno odklopil. Verjamem, da je bilo tisti trenutek koga malce sram, da je tu doma.

Ne bom nadaljevala, ker bi to škodovalo vašemu zdravju. Naj povem samo še to: prebolevam covid, nič hujšega mi ni, bila sem že večkrat bolj bolna. Torej sem lahko srečna, da je tako, in ker še ni konec, trkam na les. Premnogi niso (bili) te sreče! Imam pol metra visok kup knjig, ki čakajo na branje, in megabajte fotografij, ki čakajo na sortiranje. Ta čas bom izkoristila za te zamujene opravke in užitke. Se sprašujete, kako sem lahko bila tako nepredvidna, da sem se okužila? Priznam! Mea culpa! V stanovanje sem spustila ljudi, ki so prišli mimogrede s sprehoda na obisk in so pri polni zavesti in belem dnevu zamolčali, da so okuženi. In kljub temu, da sem bila sumnjičava, sem to tolerirala. Prav mi bodi! No, bom pa vsaj lahko šla po novo Jergovičevo knjigo k vam, čez mejo, na Korzo. Po šestih mesecih!

Bodite nevljudni, napodite goste, poskrbite za lastno varnost. Bodite v teh časih egoisti. Tako boste poskrbeli tudi za druge.

■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Dragica Jaksetič

Dr. Klemen Lah: Slovenska društva so kulturno zelo aktivna ter pravi vir dobre volje in sodelovanja

Naš sogovornik je tokrat lektor za slovenski jezik na filozofskih fakultetah na Reki (2018) in v Zadru (2007) dr. Klemen Lah, profesor slovenskega jezika in sociologije. Na waldorfski gimnaziji v Ljubljani poučuje slovenski jezik in književnost ter filozofijo, na Reki in v Zadru pa slovenski jezik.

Dr. Klemen Lah, osebni arhiv

Na začetku marca je objavil razveseljivo novico o številu vpisanih na nov predmet na Reki, slovenski jezik 3, novost v letnem semestru študijskega leta 2020/21. To je bil tudi razlog za pogovor, seveda po elektronski pošti. Od lanskega marca predavanja potekajo tudi po spletu, prek videokonference. Dr. Klemen Lah pravi, da letošnji povečan vpis dokazuje, da jim je uspelo prebroditi največje ovire, glede novosti pa pojasnjuje: "Na Filozofski fakulteti na Reki počasi oblikujemo celotno vertikalo študija slovenščine: prvo leto smo uvedli slovenski jezik 1, drugo leto slovenski jezik 2, letos pa slovenski jezik 3. Če bo šlo vse po sreči, bomo jeseni uvedli še slovenski jezik 4, s čimer bomo študentom omogočili, da se res poglobijo v slovenski jezik in kulturo. Možnost, ki se že kaže na obzorju, pa je tudi oblikovanje prevajalskega seminarja. Držimo pesti." Dodaja, da v jesenskem semestru lahko študenti vpišejo slovenski jezik 2 in 4, spomladi pa slovenski jezik 1 in 3. V skladu z evropsko lestvico o znanju jezika CEFR (*Common European Framework of Reference*) vsakič napredujejo za eno stopnjo (A 1, A 2, B 1, B 2).

Lektorat na Reki deluje v okviru oddelka za kroatistiko. Slovenščino vpisujejo predvsem študenti tega študija, tako na Reki kot v Zadru pa se vpisujejo tudi študenti drugih smeri. "To zahteva nekaj več usklajevanja, ko iščemo najboljši termin, a je vredno," poudarja.

Motivi za učenje slovenščine so različni: "Poleg običajnega motiva, zanimanja za študij slovanskih jezikov, se študenti vpisujejo tudi zaradi želje, da bi nadaljevali s študijem v Sloveniji, da bi jim to koristilo pri poslovanju, nekateri pa želijo spoznati jezik svojih prednikov. Kar nekaj študentov mi je povedalo, da so vpisali slovenščino zaradi dela v turizmu. S svojimi gosti si želijo navezati boljši stik tudi s slovenščino. Kar je res razveseljivo."

Kar zadeva predznanje, slovenščino delno že poznajo študenti, ki živijo v obmejnih krajih, predvsem tisti, ki prihajajo z obmejnih županij s Slovenijo, krajev, kot so Varaždin, Čakovec in Istra. Med njimi so tudi potomci slovenskega rodu: "Njih sem še dodatno vesel, saj je njihov motiv zaradi čustvene navezave na slovenski jezik še posebej močan in iskren," pravi.

Glede na to, da že več kot deset let uspešno vodi lektorat v Zadru, nas je zanimalo, ali je tako dober odziv pričakoval tudi na Reki. "Nisem, bal sem se, da bo za uveljavitev slovenščine potrebnih kar nekaj let truda. Pokazalo pa se je, da je slovenščino na Reki zelo živa in da je možnost učenja na študijski ravni tudi naravna posledica močnega kulturnega slovenskega utripa na Reki." In če primerja odziv, predznanje, družbeno okolje na Reki in v Zadru? "Odziv na Reki je zaradi boljših materialnih pogojev, podpore in moje prisotnosti večji, toda študenti na obeh fakultetah so podobno zagnani in radovedni. Razlike v predznanju niso velike, saj so na obeh fakultetah študenti s celotne Hrvaške. Podobno kot v Sloveniji pa je že na tako majhni razdalji mogoče opaziti kulturne razlike in posebnosti. Kar pa moje delo samo še popestri."

In kaj pogreša? "Vedno pride prav sodobna slovenska literatura v hrvaščini, saj se študenti tako lahko srečujejo z našimi avtorji že v prvem letu. Sicer pa lahko rečem, da je v normalnih razmerah slovenski utrip zelo močan in da zaradi tega ne pogrešam veliko aktivnosti." Njegovi študenti se z jezikom srečujejo tudi v slovenskem okolju, redno se namreč udeležujejo seminarja slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani. Vsako leto izkoristijo po eno štipendijo na Reki in v Zadru. Kot pravi, se Sloveniji to nedvomno povrne, saj mnogi štipendisti ostanejo povezani s slovenskim jezikom.

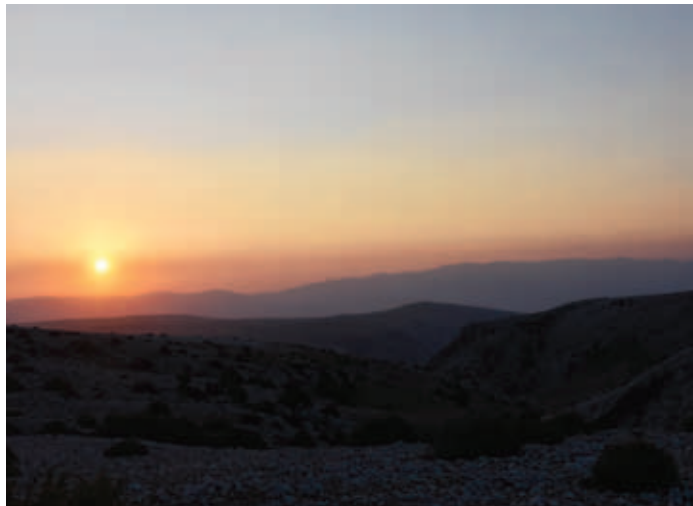
Dr. Klemen Lah je tako na Reki kot pred tem v Zadru na veliko zadovoljstvo rojakov vpet v dejavnost slovenske skupnosti in uspešno povezan s KPD Bazovica in SKD Lipa, zaradi reškega sedeža pa tudi z ZSDH. Njihovo delovanje predstavlja študentom, predlagani so skupni načrti. In kaj ga je spodbudilo k povezovanju? "Hvala! Slutim pa, da bo sodelovanje še precej bolj pestro. Žal je epidemija zaustavila kar nekaj skupnih projektov, a verjamem, da bodo po koncu tega obdobja stiki spet bolj zaživel. Slovenska društva so kulturno zelo aktivna in pravi vir dobre volje ter sodelovanja. Seminarje vselej rad popestrim. Lani smo prevajali pesmi priznanega slovenskega pesnika Petra Svetine in upam, da jeseni izidejo v hrvaškem prevodu. Letos pa smo se med učenjem slovenskih besed za jedi in pijačo odločili popestriti hrvaške jedilnike, in sicer tako, da vsak študent samostojno izbere restavracijo in prevede njen jedilnik v slovenščino. Odziv je velik, upam, da bomo slovenske turiste na Reki in Kvarnerju kmalu razveselili tudi s slovenščino v jedilnih listih."

Ob koncu pogovora smo dr. Klemnu Lahu zaželeli, da bi tudi v prihodnje ohranil voljo in uspešno nadaljeval svoje delo na Reki in v Zadru, tako pomembno in dragoceno za slovensko skupnost na Hrvaškem. ■ Marjana Mirković

Gorski kosmatinec, foto: Darko Mohar

Sončni vzhod nad Baščansko dolino, foto: Darko Mohar

Poljina, foto: Darko Mohar

Plakara, foto: Darko Mohar

Vela lokva, foto: Darko Mohar

Kastav, sprehajalna pot, foto: Marjana Mirković